

ŠT. 1-2 / 1927

LETO VIII.

VESTNIK PROSVETNIH ZVEZ V LJUBLJANI IN MARIBORU LETNA NAROČNINA 15 DIN

Prosvetna razstava.

Letos praznuje Prosvetna zveza, naslednica S. K. S. Z., tridesetletni jubilej. Vsled tega smo se odločili, da priredimo jeseni od 1. do 12. septembra razstavo vseh predmetov, ki nam ponazorujejo razvoj našega prosvetnega dela. V ta namen se je osnoval v Ljubljani razstaveni odbor, katerega člani so zastopniki Prosvetne, Orlovske, Orliške in Ženske zveze, dalje Ljudskega odra in Pevske zveze ter člana Mohorjeve družbe in Katoliškega tiskovnega društva. Z razstavo bo obenem združena razstava »Dobre knjige«.

Za spoznanje našega preteklega delovanja bo ta razstava boljša kot vsaka zgodovinska razprava. Ona bo verna sli-

ka našega kulturnega dela. Vse, kar nam kaže, kako so se naši pionirji trudili, kaj so dosegli, kako se je to gibanje začelo, kako napredovalo, kakšna so pota in sredstva, kakšne so naše metode, vse to spada na razstavo. Približna razdelitev v pošte prihajajočih predmetov bi bila sledeča:

1. zastave prosvetnih, izobraževalnih in delavskih društev;
2. slike društvenih domov, načrti in modeli istih;
3. slike častnih članov;
4. slike vseh dosedanjih predsednikov S. K. S. Z. in Prosvetne zveze;
5. slike socialno-prosvetnih tečajev;

6. slike katoliških shodov, slavnostnih sprevodov in manifestacij;

7. slike prosvetnih dnevov in slovesnih blagoslovitev društvenih domov;

8. spominski predmeti: plakati, sporedi, letaki, prosvetni zemljevid;

9. prosvetna literatura: Vestnik, Zbirke iger S. K. S. Z., koledarčki, Naš dom in Prosvetne knjižnice;

10. vse tiskovine in statistične knjige;

11. diagrami, ki ponazorujejo razvoj in stanje prosvetnih društev;

12. Ljudski oder, mali modeli odrov, gledaliških dvoran;

13. vzorno urejena knjižnica;

14. kino-aparati, filmi, skioptikoni, izposojevalnica skioptičnih slik, radio-aparati, stereoskopi, mikroskopi, zemljevidi itd.;

15. v posebnem oddelku: narodne noše, kmetska hiša, delavski dom, slike vzornih vrtov.

Društva naj takoj začno razpravljati o zadevi razstave. Premislijo naj, kateri predmeti iz njihove posesti spadajo v skupno razstavo, dalje tudi, katere predmete bi kazalo razstaviti morda v posebnem oddelku. Gostom, ki pridejo v Ljubljano, hočemo podati verno sliko prosvetnega dela, zato je važno, da vsa katoliška prosvetna in izobraževalna društva sodelujejo pri tem podjetju. Razstava se bo vršila v prostorih velesejma. Društva naj takoj javijo, kaj so pripravljena poslati na razstavo. Nobene župnije širom Slovenije ne smemo pogrešati na razstavi.

Vsa razstavo zadevajoča vprašanja in dopise naj društva naslavlajo na Prosvetno zvezo, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

Očetov dan — praznik sv. Jožefa

19. marca 1927.

Kakor so društva, odseki in krožki lansko leto 25. marca praznovali Materinski dan, tako bomo letos posvetili praznik sv. Jožefa našim očetom. Sleherno društvo naj ta dan povabi člane, da darujejo sv. zakramente za svoje očete. Popoldne naj bo temu primerna prireditev v društvenih prostorih, h kateri naj se povabijo zlasti starši. Na ta način se člani in članice skazujejo hvaležne za ves trud in težave, katere morajo prenašati v sedanji dobi skrbni očetje. Četrta božja zapoved se ne spoštuje več, zato so dolžna naša društva, da jo zopet upostavijo. V ta namen naj se društveni odbori pri prvi

seji že domenijo, kako bodo to slovesnost kar najlepše izpeljali. Prilagamo: govor in deklamacije. Pri Prosvetni zvezi so na razpolago tudi tri nove pevske skladbe na čast sv. Jožefu. Zato priliko kar najtopleje priporočamo S. Sardenkovo pesnitev: Sv. Jožef. Ta knjižica obsega 7 živih slik iz življenja svetega Jožefa, opremljenih z deklamacijami. Na razpolago je tudi serija skioptičnih slik, katere nam predstavljajo dogodke iz njegovega življenja. Tisti, ki največ žrtvujejo, naj dobe tudi v društvu javno priznanje in to so naši skrbni krščanski slovenski očetje Praznik sv. Jožefa naj bo letos njihov dan!

Steber družin.

(Nagovor možem o sv. Jožefu.)

Ako potuješ po Ameriki, povsod zagledaš sledi Washingtona, velikega vojskovodja in državnika. Brez njega bi Zedinjenih držav bržkone ne bilo. Ko je stal na višku svojih uspehov, je dr-

žavljanom novonastale države dejal: »Ljudje naj nikoli ne pozabijo, da je neločljiva vez med krepostjo in srečo, med dolžnostjo in koristjo, in da nebo nikdar ne gleda milostno na ljudstvo,

ki prezira od njega postavljene večne naredbe reda in pravice.«

Katoliški možje! Te resne besede zadevajo predvsem vas. Nikoli nikar ne pozabite: Prav tako kakor za državno velja Washingtonov opomin tudi za družinsko življenje: krepost in sreča, dolžnost in dobiček, red in blagoslov sta sklenjena z nerazdružljivo vezjo. Papež Leon XIII. v svojih velikih okrožnicah mnogokrat oznanja nauk: Ljudska sreča temelji v družini. Kjer odpove družina, odpove tudi ljudsko blagostanje. Razporeke so razvaline družinskega življenja.

Katoliški možje, vi ste (ali hočete postati) družinski očetje. »Družinski oče« to ni prazna beseda; to ime vsebuje čast in breme. Kaj je višjega, nego z Bogom deliti očetovstvo; kaj je odgovornejšega, nego voditi deco k skupnemu Očetu. »Ni majhna krepost,« zatrjuje sv. Janez Zlatousti, »navaditi otroke na službo Gospodovo.«

Družinski oče se pri vzgoji otrok ne sme popolnoma zanesti na svojo ženo, zakaj on je odgovoren tudi zanjo. »Bog te je postavil za glavarja in gospodarja tvoje cele družine,« nadaljuje isti sveti škof, »čuvati moraš torej nad njo, in sicer prav tako nad vedenjem tvoje žene kakor tvojih otrok.«

Sv. Jožef je svojo dvojno nalogo kakor mož Marijin in rednik Jezusov izvršil v najpopolnejši meri. Poln iskrene in velikodušne ljubezni do svojih dveh visokih varovancev, se je popolnoma posvetil službi svoje družine. Prav zato je sv. Jožef tudi varuh vseh krščanskih družin, vseh krščanskih mož in očetov, ker jim daje prelep zgled vere, zvestobe, vdanosti, ljubezni, krotkosti, srčnosti in stanovitnosti. Kako se ne bi verni krščanski očetje z vsem zaupanjem priporočili in izročili v varstvo sv. Jožefa, a jim pomaga ohraniti mir in edinost v družini in uspešno vršiti v njej oblast, ki so jo prejeli od zgoraj.

Žena gre navadno za moževim zgledom, pa tudi na otroke ima oče naravno najmočnejši vpliv. Svetopisemski Raguel je mladega Tobija pozdravil z besedami: »Blagoslovljen bodi, moj sin;

zakaj ti si dobrega in najboljšega očeta sin.« Tako spremlja otroke blagoslov dobrega očeta in spoštovanje dobrih ljudi, ki pričakujejo, da so ali bodo otroci to, kar je oče. V nasprotnem slučaju pa vprašuje sv. Janez Krizostom: »Ali ne bi bilo boljše, da bi bili otroci slabega očeta v zibelki zadušeni?« »Očetje, ki s svojim zgledom darujejo deco satanu in svetu« — pravi sv. Bernard — »ne zaslužijo očetovega imena, marveč bi se morali imenovati detomorilci.« Sv. Janez Zlatousti jih obsoja še hujše: »Zakaj pahnejo dušo in telo svojih otrok v pogubljenje.«

Isto velja tudi za očete, ki izroče svoje otroke učiteljem in mojstrom, ki ne poznajo ne vere, še manj življenja po veri. Čudež posebne božje milosti bi bil, da bi se izpreobrnil tak otrok, ki je vzrastle v neveri in nenravnosti.

Vzgoja otrok je očetova velika in važna dolžnost. Te vzgoje oče ne sme zanemarjati ali jo prepustiti nepoznanim vzgojiteljem, marveč je sploh ne sme — redki slučajji izvzeti — izpustiti iz rok, če ne ve, da je vzgoja otrok v roki drugih vestna in vrta. Očetovo sodelovanje pri vzgoji je vedno potrebno in merodajno; v prvih letih zato, da ima materina oblast zanesljivo oporo; v poznejših letih zato, da imajo učitelji in mojstri v njem svojo pomoč; naposled pa zato, da doraščajoče mlade ljudi uvaja v javno življenje in jim z zgledom in ukom pripomore do trdnih življenjskih načel. To je težka naloga, ki zahteva veliko potrpežljivosti, veliko modrosti in vztrajnosti. Začenja se z otrokovim rojstvom in se ne konča vselej s postavno polnoletnostjo.

Pisatelj Grillparzer, ki je nam Slovencem poznan zlasti po svoji drami »Ljubezni in morja valovi«, pripoveduje v svoji avtobiografiji, da je bil v mladosti versko vzgojen in poln spoštovanja do vere. Nekoč ga je oče vzel s seboj v družbo mož, ki so zaničljivo govorili o veri; on, njegov sin, je obrnil svoj pogled na očeta in je videl, da se ta v zadregi smehlja in očitno pritrujuje. »Ko bi moj oče« — pravi pisatelj — »ostal resen, bi versko sramotenje

drugih navzočih name ne napravilo nobenega vtisa, ali slabotna popustljivost očetova mi je pokopala vse prejšnje spoštovanje do vere.«

Nasprotno pa smo iz ust tega in onega duhovnika že večkrat slišali: »Na svojem očetu nisem zapazil nikoli nič krivičnega, nobene laži v njegovem govorjenju; vedno nam je bil zgled zmernosti in zatajevanja, nikoli ga nismo videli čez mero jeznega; nikoli ga nisimo slišali, da bi koga obrekoval; bil je vesten in značajan, res zgled katoliškega moža.«

Namenoma sem rekel, da sem takšno pohvalo slišal iz ust tega ali onega duhovnika, da bi mogel dodati še eno resno besedo: Sv. Jožef je v svoji družini vzgajal velikega duhovnika, Jezusa. Očetje naj svoje otroke, svoje sinove tako vzgoje, da bodo vredni svečeništva. Ako je ta ali oni izmed sinov res poklican v ta stan, naj bo to očetovo veselje. To je pač najlepši uspeh in sad, ki ga mu more Bog nakloniti. Svečeniški poklic je najsvetejši, najvažnejši in najimunitnejši. Očetje, ki s svojo verno in modro vzgojo pomagajo, da njih sinovi to dosežejo, bodo prejeli v nebesih posebno plačilo in že na zemlji jim bo prineslo poseben blagoslov pri vzgoji drugih otrok. To se pravi postaviti svoji družini vzvišen cilj, zanesti vanjo požrtvovalnega duha, ki ožarja vsak trud in napor.

V naši slovenski prestolici smo v zadnjih letih videli, da so se sinovi ravnateljev, nadzornikov, odvetnikov, uradnikov posvetili duhovskemu stanu. Poznano očete teh sinov in smo slišali iz njih lastnih ust: »Hvala Bogu za tega otroka; nisem mislil, da se bo moj up izpolnil na tako idealen način.«

Vsako katoliško ljudstvo bi moralo iz svoje srede dati toliko sinov, kolikor

je potrebuje urejeno domače pastirstvo. In apostoli za vzhodno vprašanje in misijonarji za milijonske pogane, kje so? Manj kolonijalne politike, pa več katoliškega dela in meje krščanske ljubezni in katoliške cerkve se bodo razširile do daljnega in do najdaljnega vzhoda.

Možje-očetje, postavite torej svojo družino pod varstvo sv. Jožefa. Priporočajte mu nedolžnost in zdravje in življenje svojih otrok. Prosite ga, naj nakloni moči vašim opominom in svetom; zatecite se k njemu zlasti pri težavah in ovirah svojega vzgojnega dela. Pomnite, da je bil sv. Jožes v stalnem občevanju z Jezusom in z Marijo in da je bilo težišče njegovega dela in življenja v družini, ne izven družine.

Mož naj le nastopa v javnosti, kadar koli in kakorkoli zahteva njegov poklic in javni blagor; to mu kot družinskemu očetu ne pojde v škodo, ali njegovo neopravičeno izostajanje od družine, njegovo iskanje po razvedrilu in zabavi v krogu drugih, večkrat pozno v noč, to pa mora polagoma izpodkopati družinsko življenje v največjo odgovornost družinskega očeta. V svetem zavzetju za blagor družine je zaklical sv. Pavel: »Kdor pa za svoje, zlasti za svoje domače nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika.«

Naj bi vsi krščanski možje in očetje zlasti v tem posnemali sv. Jožefa: da bi se v svojih prostih urah radi pomudili v krogu svoje družine in da bi v lastni družini iskali pravega veselja in zdrave zabave.

Možje-očetje, spomnite se svoje velike dolžnosti in svoje vzvišene naloge. K temu naj vam da svoj blagoslov Devica Marija po priprošnji svetega Jožefa.

Prvi petek v svečanu 1927.

Dr. Alojzij Merhar.

Proslava sv. Cirila in Metoda.

Dodatno k zadnjemu oklicu opozarjamo še na sledeče deklamacije in prizore, kateri so primerni za 1100 letni jubilej: 1. Molitev Slovenov, zložil I. Mohorov; 2. A. M.: Brezmadežni; 3. M. Elizabeta: Smrt sv. Cirila; 4. P. E. Berlec: Na vzhod! (Devet deklamacij); 5. A. M.: Modrost. Prizor iz Cirilove mladosti (šest oseb); 6. I. Mohorov: Smrt svetega Cirila, blagovestnika. Enodejanka z epilogom; 7. A. M.: Domov. Dramatska slika v enem dejanju. Vse omenjene deklamacije in igrice so v knjigi: Proslava sv. Cirila in Metoda, izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, Ljubljana 1919, natisnila Jugoslovanska tiskarna.

PESMI

V ČAST SV. CIRILU IN METODU.

Letos praznujemo 1100 letnico rojstva slovanskega apostola sv. Cirila. Cerkvena proslava se bo pričela v nedeljo, dne 13. februarja. Po naročilu ljubljanskega in mariborskega ordinariata naj se pri službi božji poje himna sv. Cirila in Metoda. Tudi pri drugih prireditvah se bodo pele himne v čast slovanskima apostoloma. Zato podajamo tukaj seznam skladeb v čast sv. Cirila in Metoda.

1. Fran Gerbič: Slava sv. Cirilu in Metodu, za mešani zbor (Lira Sionska 1866, list III). 2. Isti: Sv. Ciril in Metod, za moški zbor (Lira Sionska 1866, list

III). 3. Anton Foerster: Sv. Ciril in Metod I, za mešani zbor (Kristjani, pojte slavo zdaj, Cerkveni Glasbenik 1882, VII, in v Ceciliji II). 4. Isti: Sv. Ciril in Metod II, za moški zbor (Domovja luči krasni dve, Cerkveni Glasbenik 1882, VII, v Ceciliji II ista pesem in napev za mešani zbor). 5. Isti: Sv. Ciril in Metod (O sveta brata slavljenja), za mešani zbor. (Cerkveni Glasbenik 1901, št. 6. Ista skladba v Aljaževi Pesmarici sv. Mohorja, II. zv.) 6. Fran Liszt: Sveti Ciril in Metod, za moški zbor in orgle (Cerkveni Glasbenik 1880, 9). 7. Ivan Zupan: Sv. Ciril in Metod, za moški zbor (Cerkvene pesmi). 8. Stanko Premrl: Sv. Ciril in Metod, za moški zbor (Zbirka 20 svetniških pesmi). 9. Isti: Himna v čast sv. Cirilu in Metodu, za mešani in posebej moški zbor. Izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. 10. Isti: Sveti Ciril in Metod, za en glas z orglami (Cerkveni Glasbenik 1922, XII). 11. Fr. Jurkovič: Sv. Ciril in Metod, za en glas z orglami (Premrlova Cerkvena pesmarica za mladino). 12. Karlo Adamič: Himna v čast sv. Cirilu in Metodu, za mešani zbor (Cerkveni Glasbenik 1919, VII do IX).

Društveniki, skrbite, da bo vaše društvo gotovo dostojno proslavilo 1100 letnico rojstva slovanskega apostola sv. Cirila! Ne pozabite na lepo ubrano zvočenje!

Skupna romanja v letu 1927.

Najbolj nazorno sredstvo za pouk je potovanje. Seveda moramo potovati z odprtimi očmi. Na potovanju spoznamo kulturo narodov. Kultura ali prosveta je neka celota, katera je sestavljena iz sto in sto malih sestavnih delov. Kot celota se ti predstavi edinole takrat, ko potuješ skozi vasi, med njivami in travniki, med tovarnami, trgi in mesti. Šele ko vidiš preprosto selsko hišo in monumentalne stavbe glavnih mest, lepe cerkve, ki so povsod jasen izraz narodove omike, potem si narediš sodbo o kulturi

dotičnega naroda, pokrajine ali mesta. Na potovanju se širi obzorje. Česar nisi mogel doseči v šoli, v gimnaziji ali na univerzi, vse to vsrkavaš na potovanju dan na dan. Tudi nove moči, nove energije si pridobiš na potovanju. Zlasti na potih v gore. Na takih izletih se ti pridružijo večkrat težave, in tu je šola za premagovanje samega sebe. Čimbolj bodo narodi potovali, tembolj se bodo spoznali med seboj. Zato bo prišel čas, ko se usoda narodov ne bo odločala pri zeleni mizi in ne po par ljudeh, katerim

je omika dotičnih narodov španska vas. Zato pa člani naših društev, pridno palico v roko in hajdi po širnem svetu, zlasti ob počitnicah.

Potovanje se poplemeniti, če se združi z romanjem. Že odnekdaj so naši ljudje radi romali. Kelmorajn, Rim, St. Jakob-de Compostela, Gospa sveta, Sv. Hema, Sv. Lušarje, Sv. Gora, Brezje, Trsat, to so še vedno glasne priče o vernosti in ukaželjnosti Slovencev. Kaj je pač lepšega kot to, da se zbero ljudje enih misli, enih nazorov, ene narodnosti in celo enega spola na svetem kraju, kjer izvirajo studenci milosti božje! Ali ne zadobi verska misel ob takih trenutkih močnejših izrazov svetega navdušenja?

Že dalj časa se je gojila misel, da bi mi Slovenci napravili letno nekaj takih izletov, katerih bi se predvsem udeležili člani naših društev. Letos prvič vabi vaša Prosvetna zveza na taka romanja, ki bodo v letu 1927. po sledečem redu:

I. Romanje v Lur'd. Odhod iz Ljubljane 19. aprila preko Italije ob laški rivieri do Ventimiglije, kjer prenočimo. Drugi dan vožnja ob francoski rivieri, preko Nizze, Marseilla do Lurda. V Lurdu bi ostali štiri dni, nato se vrnemo preko Lyona, Arsa v Einsiedeln v Švico. Einsiedeln leži v najlepšem kraju Švice

ob Štirikantonskih jezerih in je najbolj znamenita božja pot v Srednji Evropi. Od tam se preko šentgothardskega prelaza dvignemo do severolaških jezer in dospemo v Milan. 30. aprila se vrnemo nazaj v Ljubljano. Stroški: III. razred brzovlaka, hrana in stanovanje okoli 3250 Din. Število romarjev je omejeno na 80. Priglasite za to romanje sprejema Prosvetna zveza do 1. marca 1927.

II. Romanje na Trsat se bo vršilo ob binkoštnih praznikih. Odhod na binkoštno nedeljo zvečer najbrž preko Postojne na Reko. To romanje je namenjeno le za fante in može.

III. Romanje na Sv. Višarje bo 14. in 15. avgusta. To romanje je namenjeno ženam in dekletom, vodi ga Slov. krščanska ženska zveza v Ljubljani.

IV. Romanje na Sv. Goro pa bo 27. in 28. avgusta in gre preko Jesenic v Gorico.

Kakor omenjeno, so vsa ta romanja namenjena predvsem članom Katoliških prosvetnih in izobraževalnih društev, dalje članom orlovskih in orliških krožkov. Zato imajo ti člani prednost pri oglaševanju.

Ta oklic prosimo, da prečitata na skupni seji, nato pa na sestanku.

Silvin Sardenko:

Sveti družini.

Če je v šumnem svetu šuma,
to je v hrupnem svetu hruma!
Ali v tihem Nazaretu,
v radostnem so se trepetu
našla zlata srca tri:
Stvarnik pri stvarih živi,
Oče teše, oče žaga,
dobro dete mu pomaga.
Tiho čudo: vsako delo
pod roko mu je uspelo;
kar je bilo grčav les,
gladka dlan je čez in čez.
Mati kuri, mati kuha;
trem bo treba dati kruha.
Danes pere, jutri šiva,
zunaj čaka vrt in njiva.

Mirno dela, misli nanj.
Vse je sveto! Vse je zanj!
Mlado solnce skozi nebo
vrglo prvo je svetlobo.
To ste pozni, žarki zali!
Kdaj že pri nas smo vstali —
iz ponočnega miru,
hvalo dali smo Bogu!
Trudno solnce skozi sobo
vrglo zadnjo je svetlobo.
To ste trudni, žarki zlati!
Nam pa ne mudi se spati:
Z ljubim Bogom pozno v noč
govorimo sanjajoč.
A sosedje in sosede
komaj vržejo poglede

na družino Nazareško;
 na družino to nebeško
 komaj kdaj obrnejo
 in se spet odvrnejo...
 Prava je svetost preprosta:
 sredi dela, sredi posta,
 kakor školjka skrito snuje,
 kakor lučka v oknu čuje,
 vsem je nje prijazni svit,
 kdor želi, v pozdrav razlit.
 Angelj bi tudi radi
 in otroku in očetu:
 Saj nebesa so na svetu,
 kjer živi v družini Bog.
 Sama radost krog in krog!
 V tvojo radost, sinek ljubi,
 misli Jožef in se trudi;
 v tvojo radost, o Marija,
 mož modruje in razvija
 klopčič dni, da zadnjo nit,
 mu prešine zadnji svit.
 Molč samote v domu biva,
 molč ljubezni vanj se zliva,
 molč modrosti v njem modruje,
 molč se v žrtvah posvečuje.

Nazaret je mesto rož.
 Srečna žena, srečen mož!
 Vsi, ki težke dni živite,
 duše v boli ne vtopite,
 ne grenite je v grenkobi,
 ne tesnite je v tesnobi.
 Nazaret bo vas otel:
 Bog bo sam za vas trpel.
 Naglo teče vsako leto.
 Ali bo že trideseto?
 Zaga reže, dleto teše,
 belih drobcev bele veše
 padajo čez dlan in tram,
 ves je bel nebeški hram.
 Ali včasih dva se trama,
 položita v križ mu sama
 Sin ju kmalu spet razklene...
 Materi pa bridko dene.
 Križ lesen se zdreti da —
 meč pa noče iz srca.

(Živa slika: Jožef in Jezus pri delu.
 Marija prede. Angel deklamira pesem,
 držeč v roki tesarsko orodje.)

M. Elizabeta:

Očetu za god.*

Najlepši dan za hvaležno srce,
 preblagi oče, je Vaš god,
 spominja me Vaše očetne ljubezni,
 spominja nešteti velikih dobrot.

Nad prvimi dnevi, ob prvi mladosti
 ste bdeli nad mano dan in noč,
 ob sreči, veselju, ob malih bridkostih
 ste bili mi prva pomoč.

Premnoga skrb Vam je legla na čelo,
 začrtala brazde globoke vanj,
 vse Vaše delo je bilo za mene,
 bodočnost moja — cilj Vaših sanj.

Ljubezen Vaša, kako je velika,
 počitka, odmora za se ne pozna,
 v vseh Vaših besedah in v vsakem
 pogledu
 se skriva ljubezen in blagost srca.

Globokoverni in vedno krepostni
 k edini sreči mi kažete pot,
 načela katoliška — Vaša načela,
 učite me to, kar učil je Gospod.

Preljubi oče, kako Vam povrnem,
 kje najdem hvaležnosti pravi izraz?
 Kako naj dostojno Vam h godu čestitam,
 kaj moje ljubezni bo veren dokaz?

Beseda zahvalna dobrot ne odtehta,
 ljubezni Vaše ne plača zlato,
 naj tisočkrat vrne s plačilom neskončnim
 vso Vašo ljubezen dobrotno nebo!

Še dolgo Vas v sreči in zdravju ohrani,
 odvrni od Vas bridkosti, skrbi!
 Obljubljam, da s pridnostjo, vzornim
 vedenjem
 veselje in sreča bom Vaših dni.

* To pesem deklamira 10 letna hčerka
 svojemu očetu. Prizor se vrši v kmetški
 sobi. Oče sedi za mizo in bere »Domo-
 ljuba«. Ko se zastor dvigne, vstopi žena,
 ki vodi troje otrok. Najstarejša stopi
 pred očeta in deklamira voščilo. Na kar
 se oče ves ginjen zahvali. — Nato zastor
 počasi pade.

Anton Medved:

Umrlemu očetu.*

Moj oče, tu gori na žalem hribu
utrujen končal si svoj zadnji pot.
Po kratkem, a burno boleznem življenju
naposled le našel varen si kot.

Na smrtni postelji dal si mi roko
in dolgo mi v lice gledal zavzet;
potem pa si vzdihnil tiho, globoko:
Moj sin, moj sin, oh, kaj je ta svet!

In jaz sem imel besede na ustih:
»Kaj svet je? Bojišče — in ranjenci mi.«
A jaz sem molčal v neznani bolesi,
v solzah so stopile besede v oči.

No, zdaj ti ta svet ni več na mari,
v katerem živeti še moram jaz;
odgrnil ti Bog je, božji stvari,
ljubezni, resnice svoj večni obraz.

Zdaj tam si se lahko sam prepričal,
da sodi svet drugače kot Bog,
da človek, ki hoče pošteno živeti,
največkrat umrje sredi nadlog.

Vem tudi: premnogo moje dejanje,
katero si strogo sodil nekdanj,
a vselej odpustil očetovsko milo,
še vse mileje odpustil bi zdaj.

Saj piješ iz vira tiste ljubezni,
ki svet jo samo po imenu pozna.
Usahni solza! — Blagor ti, oče!
Jaz potnik sem še, a ti si doma.

Usahni solza! Ali pa teci!
Oh, oče, v grobu se sladko spi.
Ne plakam za tabo, le plakam nad sabo:
kdo je srečnejši, jaz ali ti?

* Sin deklamira pesem, stoječ ob očetovem grobu.

Življenje v društvih.

»Naš dom« je glasilo članov in članic ne le Prosvetne zveze v Mariboru, temveč tudi Prosvetne zveze v Ljubljani. Ponovno prosimo, naj društva pridno dopisujejo v svoje glasilo. Čim več dopisov bo, tem bolj zanimiv in raznoličen bo »Naš dom«.

Vestnik pa ostane glasilo odbornikov naših prosvetnih, izobraževalnih in delavskih društev.

Šmihel pri Novem mestu. Naša društva pridno delajo. Dne 26. decembra 1926 je priredilo Prosvetno društvo A. Medvedovo narodno igro »Stari in mladi«. Društveni sestanki se vrše redno vsako prvo nedeljo v mesecu. Knjižnica je izpopolnjena z novimi knjigami in je članstvu na razpolago.

Odborova seja naj se vrši vsak mesec. Na odborovi seji v februarju sklepajte: 1. o proslavi 1100 letnice rojstva sv. Cirila; 2. o družinskem prazniku sv. Jožefa 19. marca, kateri naj bo letos: »Dan naših očetov«. V ta namen prinašamo v tej številki sporede take sloves-

nosti z govorom; 3. o prosvetni razstavi, ki bo od 1. do 12. septembra v Ljubljani na velesejmu. Skupno prečitajte oklic in takoj določite predmete, ki pridejo v poštev. Marsikaj zanimivega in važnega dajte slikat in sicer kolikor mogoče veliko.

Devica Marija v Polju. Igra »Martin Krpan« je žela veliko uspeha. Trikrat se je ponavljala in vse trikrat je bila dvorana popolnoma razprodana. Če pomislimo, da gre v dvorano do 500 ljudi, se moramo čuditi uspehu vodstva in igralcev. Največje zanimanje in veselost je vzbudil veseli in močni Martin, ki je rešil cesarja Janeza turškega Brdavsca. Igra se bo na splošno željo občinstva spomladi ponovila.

Dolenja vas pri Ribnici. Novo leto je razveselilo našo župnijo z izrednim darom: Otvoritev novega Društvenega doma smo praznovali. Na sporedu so bile lepe pevske točke, katere je domači pevski zbor pod vodstvom našega občinskega tajnika g. Marinča zapel v splošno

pohvalo. Videli smo šaljivo igro in par dobrih deklamacij naših deklet. Domačin osmošolec g. Fr. Pahole je v lepem govoru kazal velike koristi, ki jih bo daljal novi hram našemu ljudstvu. Glavni govor g. župnika in poslanca Škulja pa je risal nalge nove hiše: izobrazba ljudstva v vseh vprašanih sodobnega življenja, samovzgoja ljudstva v organizacijah, ki bodo imele svoje ognjišče v Domu, osobito naše mladine, napredek v gospodarskih vedah potem tečaja in drugo. Završalo pa je po dvorani polno odobravanje, v katerem je bilo brati veliko hvaležnost ljudstva. Dom se je gradil s prostovoljno vožnjo, odnašanjem in prinašanjem materiala po naših fantih in dekletih ter prijateljih prosvetnega dela iz Blat, Dolenje vasi, Prigorice in Rakitnice, za kar se je govornik vsem posameznikom imenoma zahvaljeval. — Radi prigoriškega požara, tlake za občinsko hišo in radi skrajno mokrega vremena so dela malo zastala, tako da se bo spomladi izdelal še zunanji omet, nakar se izvrši slovesno blagoslovljenje Društvenega doma.

Tečaj za maskerje in maskerke. Prosimo, da poskrbi vsako društvo ne le za maskerja, temveč tudi maskerko, ki to znala igralko maskirati. Mnogo zamud in nereda pri predstavah gre na rovaš maskerja. V ta namen se vrši maskerski tečaj 13. februarja 1927 od 8 zjutraj do 12 popoldne in od 2 do 5 popoldne. Tečaj je brezplačen. Udeleženci naj se vsaj do 10. februarja prijavijo na Prosvetno zvezo.

Dobrepolje. Občni zbor dne 6. januarja 1927. Predsednik otvori občni zbor ob 15 in pozdravi navzoče odbornike in člane. **Poročilo predsednikovo.** Naš tretji občni zbor se vrši v novem Domu prav tako, kakor smo želeli ob lanskem občnem zboru. Zato je razvidno, da je bila glavna skrb v preteklem letu dograditi Dom vsaj v toliko, da bo mogel služiti svojemu namenu. Nismo nudili članom toliko izobrazbe, ker smo bili predvsem vpreženi v skrb za materialnimi sredstvi. Cesar pa društvo ni moglo izpolniti v preteklosti, to bo izpolnilo in vsaj skušalo nadomestiti v prihodnosti. — Naše glavno delo, prosvetni Dom, je zasilno

dograjen. Sredi dobrepoljske ravnine se dviga nova ponosna stavba, ki s svojimi pogledi (pročelji) pozdravlja vsakega, odkoder že pride. Že njegova oblika pove, da to služil vsem, da hoče koristiti vsem. Vse društveno delo se bo vršilo sedaj v tej stavbi. Nekaj še pogrša: lepe, dostojne zunanosti. To naj bo obleka, katero mu še napravimo, da bo tudi zunanje lep, prazničen in postaven in ga ne bo sram pokazati se tudi drugim gostom. Naš dom je živ spomenik naše zavednosti in bo govoril še poznim rodovom, kaj je zmogla v težkih dneh odločna volja Dobrepoljcev. Danes naj velja zahvala vsem dobrotnikom našega društva. Izmed odbora predvsem knjižničarju g. Valjavcu, ki je vestno in marljivo vodil knjižnico, sodeloval pri petju, godbi in pri nabiranju darov. Pohvalno omenja g. predsednik še g. šolskega upravitelja Keržiča, ki se je preselil na novo službeno mesto v Šmartno pri Kranju, in g. Prelesnika, društvenega tajnika, ki se je preselil v Ljubljano. Oba sta bila vedno v prvi vrsti pri našem društvenem delu. Pohvalo prejme cel odbor, predvsem pa še odborniki iz Kompolj, ki sta se vedno udeleževali sej in tudi pri delu sodelovali. Enako odborniki iz Podpeči, iz Vidma in Zdenške vasi. Izmed članov se zahvali še posebej g. Strnadu, brez katerega našega doma ne bi še bilo, g. Drobnicu in g. Goršiču za njuno delo, ter Amerikancem za darove. Ta zahvala ni plačilo dela, ampak samo izraz naše hvaležnosti.

— **Poročilo tajnikovo** (poroča namesto cdišlega tajnika predsednik): Društvo je štelu v začetku poslovnega leta 189 članov. Med letom so odšli 4 v druge kraje. Moških je 78, žensk 107. Umrl ni nihče. Odbor je imel 7 rednih sej, pri katerih je razpravljal o društvenem izobraževalnem delu, posebej pa še o potrebnem delu pri Domu. Članom je nudilo 6 predavanj s slikami: Koroška, Krščanstvo, vera ljubezni; Lurd; Krščanstvo in žena; Kristus Kralj; Tarcizij (film) in Slovenci v Ameriki (film). V preteklem letu sta bili dve večji veselilni prireditvi, in sicer ob otvoritvi Doma 8. septembra in na praznik sv. Štefana 26. decembra. Obe prireditvi, posebno prva, sta gmetno in

moravno prav dobro izpadli. Pevski zbor je do poletja sodeloval, potem pa se je radi zaposlenosti pevovodje razpustil. Društvo je prejelo 7 dopisov, oddalo 15. Poleg tega je odposlalo v Ameriko nad 40 pisem, 5 na druge odlične Dobrepoljce. — **Poročilo blagajnikovo** (poroča predsednik): Društvo je imelo prometa 16.117 Din 37 p, stroškov 8344 Din 62 p, dohodkov 7772 Din 75 p; v blagajni je primanjkljaja 571 Din 87 p. Glavni dohodki so: članarina 1850 Din, predavanja 2058 Din, knjižnica 432 Din 25 p, darovi 1550 Din. Glavni stroški so: knjižnica 2951 Din 90 p, deske 2500 Din, klepar 700 Din, tesarji 450 Din. Dosedaj se je blagajna gradbe Doma vodila posebej, sedaj pa se je združila z društveno. Natančno stanje domove blagajne bo podano na eni izmed prihodnjih sej in nato na prihodnjem občnem zboru. — **Poročilo knjižničarja**. Poroča knjižničar g. Valjavec. Knjižnica je narasla tako, da je bilo treba nabaviti omaro. Stara omara je postala pretesna. Iz desk, ki so bile za knjižnico darovane iz Kompolj in Zdenske vasi, je napravljena nova, velika omara, ki bo zadostovala za precejšnjo dobo. Stala je 646 Din. V tem letu se je knjižnica dvakrat selila. Iz kaplanije v posojilnico, iz posojilnice pa v novi Dom, kjer bo za stalno ostala. Dobili smo 97 novih knjig. 70 smo jih kupili, ostale pa dobili v dar od posojilnice in kmetijskega društva. Izgubila se je 1 knjiga, katero je dotičnik plačal; dve sta se pa obrabili. V knjižnici so 504 knjige: 330 leposlovnih, zabavnih, 131 poučnih in 43 pesniških. Društvo je naročeno na več časopisov, in sicer na: Mladiko, Dom in svet, Vrtca, Angelčka, Socialno misel, Sadjarja, Vigred, Naš dom, Mladost, Orliča, Prerod, Vestnik Prosvetne zveze, Zbore, Ljubljani. Zvon, Pevca, Zdravje, Mladega junaka, Tamburaša, Goriško Matico, Goriško Mohorjevo družbo, Družbo sv. Mohorja. Do-hodki in stroški: nove knjige in vezava 1581.90 Din, revije 724 Din, omara 646 dinarjev, skupaj 2951.90 Din. Prejemki od izposojevalnine 458.25 Din. Izposojanje se je vršilo po pravilih, določenih po odboru, in sicer vsako nedeljo in praznik po 10 sv. maši in po večernicah.

Obisk knjižnice je bil v splošnem slabši kot prejšnje leto. Letos je bilo izposojenih 660 knjig in sicer v: Videm 194, Kompolje 116, Podgorico 103, Ponikve 73, Cesto 28, Malo vas 35, Zdensko vas 33, Podgoro 25, Zagorico 26, Bruhanjo vas 14 in Podpeč 11. Nekateri so premalo pazili na knjige. Po knjigah ni dovoljeno čečkanje in podpisovanje. Knjig ne dajajte otrokom v roke! En del prosvete naj se pokaže tudi pri postopanju s knjigami! Letos prejmejo oddaljene vasi imenik knjig, da si bodo člani lažje izposojevali knjige in tudi druge poslali ponje, ako sami ne bodo utegnili. — Predsednik se zahvali knjižničarju za marljivo poročilo, še bolj pa za njegovo požrtvovalno delo. — Za svoje delo v poslovnem letu 1926 prejme odbor zaupnico. — **Volitev novega odbora**. Soglasno je izvoljen poleg predlaganih stari odbor. Glede sej je občni zbor sklenil, da plača vsak, kdor se brez tehtnega vzroka ne udeleži polovice sej, 50 Din. — **Slučajnosti**. Članarina za 1927. G. Ponikvar iz Male vasi predlaga, naj bi bila članarina 5 Din. Predlog je bil potem glasovanja sprejet. Vstopnina pri predavanjih za člane 2 Din, za nečlane 4 Din. Godba. Poroča predsednik. Iz Ponikve so se oglasili nekateri fantje, ki bi radi sodelovali pri godbi. Radi oddaljenosti je to težko izpeljivo. Predsednik obljubi, da pojde vsakih 14 dni v Ponikve, če preskrbe voz. Predsednik želi, naj bi se sestavila knjiga o našem Domu. V ta namen naj odborniki zabeležijo po svojih vaseh vse: koliko je kdo daroval, delal, vozil ali sicer pomagal pri gradbi. Članarino naj pobere odborniki do svečnice in obenem pobere izkaznice, da se iznova žigosajo. Predsednik zaključí občni zbor ob 16.45. — (Zapisnik o občnem zboru prinašamo dobesedno. Marsikateremu odboru je glasen opomin k delu in uspehu. Uredništvo.)

Vsem prosvetnim društvom! Ali ste že imeli sejo, na kateri ste se razgovarjali o tem, kako bi se število udov Mohorjeve družbe pri vas ohranilo na dosedanji višini (ako je udov zadovoljivo število), ali pa se povišalo, ako jih je manj, nego bi jih bilo pričakovati po številu prebivalstva? Če tega še niste sto-

rili, storite to v mesecu februarju, in sicer vsaj do 20. februarja. Geslo naj vam bo: **V vsako hišo Mohorjevo knjigo!** Tudi družine, ki sicer ne prihajajo v vaše prosvetno društvo, vam bodo v prav mnogih slučajih hvaležne, če jih opozorite na družbo, pri kateri so bile gotovo včlanjene pred vojno in ki jim nudi tako rekoč zastoj na leto štiri lepe knjige in še štiri proti razmeroma skromnemu doplačilu. Razdelite si župnijo po vaseh in pridobivajte udov od hiše do hiše! To je najlepša agitacija in vsak, kogar boste pridobili za družbo, vam bo za to hvaležen.

Skiopitična in filmska predavanja v januarju 1927: 2. jan. Šmartno pri Litiji: Sv. Alojzij; g. Sladič. 6. jan. Gorje: Sveti Alojzij; g. Markež. 2. jan. Predoslje: Božič v slikah; g. Pogačnik. 4. jan. Šmartno pri Litiji: Novi zakon I/II; g. Sladič. 1. jan. Gornjigrad: Sv. pismo. 4. jan. Kamnik: Kamniške planine. 6. jan. Šent Vid nad Ljubljano: Palestina; g. Markež. 6. jan. Dolenji Logatec: London; g. Zor. 6. jan. Vič: Božič v slikah; g. p. Arhangel. 2. jan. Hrastje pri Kranju: Lurški folm, Tarcizij, Evharistični kongres; g. Zor. 9. jan. Koroška Bela: Evharistični kongres s filmom; g. Markež. 12. jan. Kamnik: Julijske Alpe. 9. jan. Gorenji Logatec: Primorska; g. Supin. 11. jan. Uršulinke: Sv. Frančišek; g. dr. p. Tominec. 13. jan. Lichtenturn: Kitajska. 13. jan. Šentjakobska šola: Mala Terezika; g. dr. Potočnik. 14. jan. Uršulinke: Sv. Frančišek; g. dr. p. Tominec. 14. jan. Salezijanci: Vatikan; g. dr. Knific. 16. jan. Smlednik: Sv. Alojzij; g. Šavli. 9. jan. Žiri: Napoleon; g. Logar. 16. jan. Žiri: Francoska revolucija; g. Logar. 18. jan. Ptuj: Rim; g. p. Konstantin.

5. jan. Stična: Mala Terezika. 16. jan. Stari trg: Moderna ladja; g. Hafner. 16. jan. Repnje: Čudeži Male Terezike; g. dr. Potočnik. 16. jan. Rokodelski dom: Evharistični kongres, slike in film; g. Markež. 19. jan. Jesenice: Sviloprejka (film); g. prof. Remec. 17. jan. Smlednik: V deželi polnočnega solnca; g. Šavli. 17. jan. Šiška: Od Londona do Ljubljane; g. Zor. 23. jan. Maribor: Sv. Alojzij; g. p. Pavel Potočnik. 23. jan. Stari trg: Zrakoplovstvo; g. Hafner. 19. jan. Trnovo: Mont Blanc; g. prof. Mlakar. 23. jan. Gornjigrad: Novi zakon; g. Alekšič. 30. jan. Trbovlje: London; g. Zor. 19. jan. Univerza: Rim. 26. jan. Kamnik: Božič v slikah, Robinzon. 18. jan. Uršulinke: Jezusova mladost; g. Zor. 19. jan. Uršulinke: Belgija; g. Zor. 24. jan. Šiška: Belgija; g. Zor. 26. jan. Lichtenturn: Anglija; g. Zor. 23. jan. Jezuiti: Rimsko romanje. 26. jan. Trnovo: Primorski Slovenci; g. dr. Capuder. 27. jan. Maribor: Rimsko romanje; g. prof. Jeraj. 31. jan. Šiška: Vpliv tiska; g. Tominec. 30. jan. Rokodelski dom: V Kelmorajnu; g. msgr Steska. 28. jan. Uršulinke: V Kelmorajnu; g. Zor. 23. jan. Lichtenturn: Tarcizij, film; g. Zor. 30. jan. Dol pri Ljubljani: Lurški film; g. dr. Fabjan. 20. in 21. jan. St. Vid nad Ljubljano: Ameriški film in Tarcizij.

Za naše izseljence v Franciji išče Prosvetna zveza tamburaških instrumentov, Društva, katera bi bila pripravljena odstopiti ali prodati tamburice naj sporoče Prosvetni zvezi. Na isti naslov naj se pošiljajo tudi knjige, katere so namenjene za delavske knjižice med izseljenci.

Ljudska knjižnica.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je izdala dva nova zvezka Ljudske knjižnice, brez katere ne sme biti nobeno naše društvo.

Zv. 24. A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest. — Chateaubriand, Atala. — Federer, Čudež v Bolzeni.

211 strani. Cena broš. Din 22, v platnu vezana Din 30.

Zv. 26. Lorenzini-Lovrenčič, Storžek in njegovo burkasto življenje. — 160 str. Broš. Din 14, v platno vez. 22.

Prosimo naša društva, naj si obe knjigi takoj naroče naravnost iz knjižarne

ali pa pri Prosvetni zvezi. Dobre knjige morejo izhajati samo, če je dovolj odjemalcev in tu imate res dobro, in kar je tudi nekaj vredno, poceni blago. Kupite!

Dalje opozarjamo vsa naša društva na »Mentorja«, dijaški list, ki je začel decembra spet izhajati, tokrat v Ljubljani, in je upravo prevzela Prosvetna zveza. Ima pa tudi pri uredništvu svojo besedo. List je in bo urejevan tako, da ga bodo s pridom brali tudi kmetški fantje in dekleta, četudi ni naravnost njim namenjen. V drugi številki je začel prinašati daljšo povest »Iz dnevnika starega profesorja«, ki je izredno zanimiva. S 3. številko pa začne Fran Radešček priobčevati zanimiv potopis s slikami »Med Malisori«, kjer opisuje življenje in običaje severnoalpskih hribovcev, ki živijo povsem po svojih postavah kot otroci svobodne prirode. Poleg tega objavlja vse polno lepih poučnih člankov, vsem razumljivo pisanih. Prosimo torej, da list pridno naročate. Stane Din 40 in se naroča: Uprava Mentorja, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Nekaterim društvom smo poslali list na ogled. Naj ga ne vračajo, ampak nakažejo naj naročnino po priloženi položnici.

Pod konec leta je prejela Prosvetna zveza tudi letošnje Mohorjeve knjige, o katerih ne bomo podrobneje poročali, ker upamo, da ni v naši Zvezi nobenega tako zanikernega društva, da bi teh knjig ne imelo. Opozoriti moramo samo na obe knjigi za doplačilo, namreč:

Marija Kmetova, Sveti Frančišek Asiški (Mohorjeve knjižnice 13. zvezek). Cena broš. Din 41.30, vez. Din 53.40, in Dickens Ch., Božična pesem v prozi broš. Din 10.80, vez. Din 17.50. Za ude običajen popust.

Nabavite si ti knjigi, ako ju niste naročili že z ostalimi.

Letos smo z Mohorjevo družbo lepo napredovali, saj znaša število udov za celih 8096 več kot lani. Društva naj se potrudijo, kar je na njih, da tudi letos ne bo padlo, temveč se spet zvišalo. Posebno dekleta naj se za Družbo zavzamejo in naj agitirajo zeno od hiše do hiše. Nabiranje udov mora biti do dne 5. marca končano.

Posestrima naše Mohorjeve družbe je Goriška Mohorjeva družba, ki je izdala letos pet lepih knjig: 1. Bogato ilustriran Koledar za leto 1927, 2. Meškove »Legende o sv. Frančišku«, 3. Kumičičev roman »Jelkin nageljček«, 4. poučno knjigo »Luč v temini«, ki pripoveduje, kako so znameniti možje iskali vero in jo našli, in 5. »Kolačke«, pesmi in povestice za otroke, ki se učijo čitati. Letošnje knjige so že vse razprodane. Tudi za prihodnje leto pripravlja Družba štiri knjige, ki jih hoče dati svojim udom.

Že lani je nabirala Prosvetna zveza v Ljubljani ude za Goriško Mohorjevo družbo in dela to tudi letos. Vabimo vsa društva in posameznike, da pristopajo k Družbi v kar najbolj obilnem številu in podprejo tako goriške Slovence v njihovem požrtvovalnem delu. Udnina znaša Din 20, poštšina Din 10 in se oboje pošilja Prosvetni zvezi v Ljubljani, obenem z natančnim naslovom pristopnika. Nato dobijo udje jeseni knjige poštne prosto naravnost na svoj naslov. Naročniki, ki bi pošiljali denar po položnici Prosvetne zveze, naj pripomnijo, da je namenjen za knjige Goriške Mohorjeve družbe.

Vsebinska: Prosvetna razstava. — Očetov dan — praznik sv. Jožefa. — Merhar: Steber družin. — Proslava sv. Cirila in Metoda. — Skupna romanja v l. 1927. — S. Sardenko: Sveti družini. (Pesem.) — M. Elizabeta: Očetu za god. (Pesem.) — A. Medved: Umrlemu očetu. (Pesem.) — Življenje v društvih. — Ljudska knjižnica.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva c. 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.